

GAZETA

Wielkiego

Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadworniej *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

N° 186.

We Wtorek dnia 11. Sierpnia.

1840.

Wiadomości zagraniczne.

R o s s y a.

Z Petersburga, dnia 27. Lipca.
Manifest Cesarski.

Z Bożej Łaski My Mikołaj I. Cesarz i samowładca wszech Rosyi i t. d. i t. d. i t. d. „W całej pieczołowitości o dobro ulubionych wiernych poddanych Naszych, ustanowiwszy, zamiast powszechnych w Państwie, częściowe nabory rekrutów, obok tego, ku większej ich uldze ograniczyliśmy nabieranie rekrutów miarą ostatecznej konieczności, ale przez to niekomplet w armii naszej z każdym rokiem powiększał się i wymaga teraz pomnożonego naboru z gubernii, na kolei będących. Biorąc na uwagę że w skutek tego środka gubernije takowe będą obciążone nadstosunkowie w porównaniu z innemi, uznaliśmy za słuszną, uczynić na ten raz, w sposobie wyjątku, powszechny w Państwie nabór rekrutski w tym zamiarze, iżby zapełniwszy obecny niedostatek w wojskach, mieć możność dalszego na przyszłość zachowania ustanowionych częściowych naborów. Stosownie do tego rozkazujemy: W bieżącym 1840 roku dokonać ogólny nabór rekrutów w obu strefach Państwa, w następnym sposobie: a) Z następnych ośmiu gubernii: Penzeńskiej, Simbirskiej,

Orenburskiej, Saratowskiej, Woroneżskiej, Astrachańskiej, Ziemi Wojska Dońskiego i Kaukazskiego obwodu, które były dawniej zaliczone do południowej strefy, a teraz należą do Wschodniej, stosownie do Manifestu Naszego z dnia 8. Lipca zeszłego 1839 roku, nabrać po sześciu ludzi z tysiąca dusz. b) Gubernije: Kałuzką, Tuską, Riazańską i Tambowską, ze względu na nieurodzaj który je dotknął, wyjąć od obowiązku dostarczenia w tym roku należnych od nich rekrutów, w celu udzielenia im w niniejszym razie środków ulgi w domowym ich bycie. Gdy jednak przez uwolnienie pomienionych gubernii od tegorocznej rekrutczyzny liczba rekrutów znacznie się umniejszy: przeto natomiast z gubernii: St. Petersburgskiej, Pskowskiej, Nowgorodzkiej, Estlandzkiej, Liflandzkiej, Kurlandzkiej, Witebskiej, Wileńskiej, Grodzieńskiej, obwodu Białostockiego, Mińskiej, Mohilewskiej, Czernihowskiej, Kijowskiej, Poltawskiej, Wołyńskiej, Podolskiej, Chersońskiej, Ekaterynosławskiej i Tauryckiej, zebrać również po sześciu z tysiąca dusz — z tego względu, że żołnierze rodem z tych gubernii, powracają do domów po wystąpieniu tylko 15letniego zakresu i przeto wcześniej rodzinom swoim niosą wedle możności pomoc w pracy. c) Ze wszystkich innych prócz

wyliczonych wyżej gubernii obu stref Państwa, zebrać tylko po pięciu ludzi z tysiąca dusz. 2) Wszelkie teraz obowiązujące w rzeczy wypełniania rekrutkiej powinności ustawy zachować w zupełnej ich mocy i wykonanie naznaczającego się rekrutkiego naboru zastosować ściśle do ich brzmienia. 3) Nabor z małorossyjskich kozaków i wojskowych osadników w okręgach osiedloniej jazdy wykonać również bez wszelkiej zmiany prawideł dziś istnących. Dan w Petersburgu, w dniu szóstym Lipca, lata od narodzenia Chrystusa Pana tysiąc ośmset czterdziestego, panowania Naszego, piętnastego.

Ukazy do Rządzącego Senatowi.

I. Manifestem, w dniu dzisiejszym wydanym, naznaczywszy ogólny w Państwie nabor rekrutów, Rozkazujemy: 1) Nabor ten zacząć 1. Listopada roku bieżącego a ukończyć niezmiennie do 1. Stycznia 1841 i 2) Na umundurowanie rekrutów brać od zdających pieniądze podług cen, do ostatecznej możliwości znizonych, mianowicie po dziewięć rubli, czterdzieści pięć kopiejek srebrem. Zbór rekrutów od włościan Dobr Państwa w guberniach: Petersburskiej, Jarosławskiej, Kurskiej, Ekaterynosławskiej i Astrachańskiej dokonać stosownie do udzielnych prawideł, przepisanych przez Nas Ministerstwu Dobr Państwa. Rozporządzenia dotyczące się wojskowości pozostawiliśmy Ministrowi wojny a skuteczne wypełnienie i ukończenie tego naboru we wskazanym zakresie, polecam pieczę Rządzącego Senatowi. II. Ukazem 19 Października 1831 roku ustanowiliśmy izby przy każdym ogólnym w Państwie rekrutkim naborze wzywani byli do osobistej rekrutkiej powinności jednodworcy i miejscy obywatele gubernii zachodnich. Manifestem, w dniu dzisiejszym wydanym naznaczywszy ogólny w państwie nabor, Rozkazujemy zebrać też po pięciu ludzi z tysiąca dusz z jednodworców i miejskich obywateli gubernii Witebskiej, Mohylewskiej, Kijowskiej, Podolskiej, Wołyńskiej, Mińskiej, Wileńskiej, Grodzieńskiej i obwodu Białostockiego, stosownie do ustawy o wojskowej ich powinności i rozrządczego Ukazu, wraz z niniejszem Rządzącemu Senatowi danego.

Panu Ministrowi Wojny. Manifestem w dniu dzisiejszym wydanym naznaczywszy w roku bieżącym ogólny w Państwie nabor, Rozkazujemy uczynić następujące co do wojskowości rozporządzenia: 1) Rekrutów, w tym naborze zebrać się mających, rozdzielić po wojskach stosownie do danych już wam w tym względzie rozkazów i, 2) W przedmiocie umundurowania rekrutów, trzymać

się istnących o tem prawideł. — Na oryginałach własną J. C. Mości ręką podpisano: Mikołaj. — Peterhoff, 6. Lipca 1840 r.

Z dnia 30. Lipca.

Gazety tutejsze obejmują obszernie opisanie uroczystości obchodu drugiego stulecia istnienia uniwersytetu w Helsingfors. Jeden z doktorów teologii w obecności wielu dam miał przy tej sposobności mowę w języku lacińskim przeciw — Straussowi.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 1. Sierpnia.

Sięcle donosi o zawartej w listach marsylijskich wiadomości, że wojsko egipskie, które niedawno temu w Syrii wylądowało, bitwę z Druzami, nader nieszczęśliwą dla tychże stoczyło. W skutek tej przegranej bitwy i poniesionej wielkiej straty, większa część rokoszana okazała gotowość poddania się.

Konstytucjonista zawiera znowu uwagi nad terażniejszym położeniem rzeczy: Francya mogła się chwycić dwóch dróg w polityce, drogi związków i odosobnienia się. Obydwie wielką jej moc nadają. — Jeżeli się polityki związków trzyma, postępuje sobie dyplomatycznie; ma ona przynajmniej dwa głosy za sobą na każdej konferencji europejskiej. Jeżeli sobie politykę odosobnienia obierze, ma także wielką potęgę, ale potęga ta jest straszliwa, środkiem jej jest przemoc. Jeżeli gabinety, odłączone od niej, uchwalą coś takiego, coby jej interessowi albo honorowi uwłaczało, tem tylko uskutecznienie uchwały wstrzymać może, gdy w oczach przeciwników swoich polyskiwać będzie ową straszliwą broń, jaką ma na swe zawołanie, t. j. wojną tchnącą ludnością i swemi zasadami. Przed 7 miesiącami oświadczył Pan Thiers, że Francyci wolny pomiędzy obiema pozostaje wybór. Obrął on naturalnie politykę związków, i nikt mu też innego wyboru doradzać nie mógł. P. Thiers zatem, oświadczając się za polityką związków, doradzał politykę rozumu i ludzkości. Po stanie się tego pozostaje już tylko wybór związków. Ale rząd lipcowy mógł się tylko z takim połączyć rządem, któregooby wolne zasady z tego się zgadzały. W pytaniu wschodniem szczególnie miały obydwie mocarstwa wspólny interes czuwania nad Konstantynopolem. Z temi mądrymi zasadami podjął się rząd kierunku spraw. Pragnął on szczerze związek z Anglią, ale ustalonemu interessowi Francyci i godności téjże żadnej ofiary przynieść nie chciał. Związek ten mógł się opierać na zobopolnych interessach i na warunkach, zgodnych z honorem państw obydwóch. Błąd Ministra angielskiego zniweczył plan, mogący jedynie prawdziwe bezpieczeństwo

Europie zapewnić. Jestto nieszczęście, za które Francya w oczach świata odpowiedzialną być nie może. Obrata ona politykę pośrednictwa, a zmuszają ją do polityki odosobnienia się. Zna ona straszne zasoby tej ostatniej polityki. Tymczasem rząd jest spokojny; nie oddaje on się żadnej drażliwości przeciw narodowi angielskiemu, który jeszcze postanowienia Lorda Palmerstona nie potwierdził. — Lecz chwytą on się silną dłońią wszystkich środków, nakazanych mu przez jego nowe stanowisko i na wszystko jest przygotowany.

Dziś był dzień likwidacyi; trzeba się więc było przygotować na wielkie wahanie się ceny papierów, mianowicie, gdy umieszczone w „Monitorze“ rozporządzenia królewskie do publicznej doszły wiadomości. Z początku zatem papiery spadać zaczęły, później nieco w góry poszły, a na końcu znowu spadły.

Zdaje się być rzeczą pewną, że chrzest Hr. Paryskiego odbędzie się dn. 24. Sierpnia, t. j. w jego urodziny.

A n g l i a.

Z Londynu, dn. 1. Sierpnia

Na zbliżającą się połóg Królowej już wyznaczono dozorczynią dla niej, z miesięczną pensją 300 funt. szterl., i po funt. szterl. codziennie, jeżeliby po upływie miesiąca jeszcze jej pomocy potrzebowaćmiano. Jestto Mistress Mason, zalecona przez Xięzkę Bedford, która ją przy podobnym wypadku u zmarłej Lady John Russell poznała. Będzie ona jako Nadzorczyńni miała jeszcze dwie inne posługaczki pod swym dozorem.

Także Times poczytuje za rzecz niepojętą, jakim sposobem gazety francuzkie mogły przy zawarciu układu pod względem załatwienia pytania wschodniego takiej wrzawy narobić.

Według umieszczonego w Galignanis Messenger pisma używa rząd angielski wszelkich sposobów do zatarcia wrazenia, jakie ostatnie kroki w pytaniu wschodniem na gabinet francuzkim zrobić mogły. Lord Palmerston mocno podobno zdziwiony, że Pan Thiers tak stanowczo rzecz tę bierze i w oświadczeniu Lorda Palmerstona nieprzyjacielski sposób myślenia przeciw Francyi uważa; miał on nawet zapewniać, że gdyby Francya była zdolna pozyskać inne mocarstwa na swoje stronę, Anglia nigdyby kroku takowego, aczkolwiek dla interesów Anglii niepomysłnego, za krok nieprzyjacielski Francyi przeciw Anglii nie była poczytała. Równocześnie miał Lord Palmerston zwrócić uwagę na postępowanie Anglii pod względem Hiszpanii, Algieru i Buenos-Ayresu, na dowód, że przyjacielskich stosunków z Francją szczerze pragnie. Rząd angielski niemal bez szemrania

we wszystkich tych punktach, mniej więcej interesom Anglii przeciwnych, zostawił Francyi dowolność działania; Francya zatem także w życzeniu gabinetu angielskiego, posilkowania swego starego sprzymierzeńca w sposób, zgodny z jego interesem i nie mający bynajmniej na celu obrażenia Francyi, nie powinna upatrywać śladów nieprzyjaźni, albo nawet obojętności, gdy dowodami swego poświęcenia i szacunku dla Francyi dostatecznie wynurzył życzenie swoje, pojednania téjże z swemi zasadami.

Okręt „Penang,“ przybył tu wprost z Macao, przywiózł Gazety kantonńskie, lecz tylko do dn. 21. Marca dochodzące, a zatem o 7 dni starsze od ostatnich przez Suez z Chin nadeszłych wiadomości. Jedyną, przez okręt ten przywiezioną nowością jest wiadomość, że Cesarz chiński raz jeszcze pytanie o zakazie wprowadzenia opium pod rozwagę wzięść nakazał, i że na przeznaczonym z Bombaju do Singapore okręcie „Virginian“ ludzie na wywiezienie skazani zbuntowali się; buntownicy zamordowali dnia 16. Grudnia kapitana i pierwszego sternika, resztę osady na baty wpędzili, okręt złupili i pod Mangalore na ląd wysiedli. Okręt ten wrócił do Bombaju i władza policyjna zajmuje się śledztwem w tej sprawie.

Korespondent londyński „Börsen-Halle“ donosi pod dniem 1. Sierpnia: „Rozdwojenie między stronnictwem torysowskim bardzo ułatwiło zamknięcie posiedzenia dla Ministrów i dodało im otuchy na następne posiedzenie. Wśród takowych okoliczności zapewne rozwiązanie parlamentu do skutku nie przyjdzie.

A u s t r y a.

Z Wiednia, d. 28. Lipca.

(Gaz. powsz.) — Układ między Austrią a Rossją względem oczyszczenia z piasku ujść Dunajki już zawarty. Obejmuje on zarazem uporządkowanie rosyjskich stosunków kwantannowych pod względem ulegających im okrętów austryackich. Dotąd zbywało z strony Rossyi na pewnych przepisach w tej mierze, teraz zaś układ zawarty usuwa niektóre stawiane żegludze przeszkody.

Ostatnie wiadomości ze Wschodu donoszą o zupełnem przytlumieniu buntu w Albanii przez Baszę Janiny.

(Gaz. Powsz.) — Doniesione już aresztowania w państwie kościelnym w skutek odkrycia tajnego towarzystwa politycznego, dotychczas nie ustaly; już przeszło 20 osób w więzieniu osadzono.

T u r c y a.

Z Konstantynopola, dnia 8. Lipca.
(Morning-Chronicle.) — Według nadeszłych

tu wiadomości z Egiptu, opuścił Abbas Basza tylko w 3000 ludzi regularnego wojska i z małym korpusem nowej milicyi Alexandryj. Oto wszystko, co Basza zdołał zgromadzić w chwili, gdzie idzie o cały los Syrii, i dla tego też zapewne najlepsza to odpowiedź dla tych, co polityki francuzkiej bronią i potęgę państwa arabskiego uwielbiają. Egipt obecnie widocznie wycieńczony a Basza w ogromnej znajduje się tarapacie. Jeżeli wojsko jego raz porażone zostanie, zmuszony będzie prosić o pokój i przyjąć warunki, jakie mu Porta poda.

Z dnia 15. Lipca.

(Gaz. powsz.) — Chosrew Basza miał zostawać w porozumieniu z zrokoszowanymi Albańczykami, Bośniakami i najbardziej zniechęconymi Baszami po prowincjach, dla sparyżowania zaprowadzania dalszych reform, albo przynajmniej dla utrudzenia tychże. Sul-tan, który na wzór ojca swego, oddał się z zapalem sprawie reformy, nie podobał się staremu Baszy, i dla tego tenże wraz z swym stronnictwem chciał wzniecić bunt w stolicy, panującego Sultana z tronu zrzucić i jego młodszego brata, dziesięcioletniego Abdul-Asisa, na tymże osadzić. Któż zdoła wyświecić, o ile obwinienia tego rodzaju są uzasadnione? Przez wzgląd na ważne usługi dla kraju w ciągu lat 50 usunięto proces wytoczony przeciw Wielkiemu Wezyrowi. Chosrewa Baszę d. 20. z. m. na okręcie parowym tureckim do Rodosto zawieziono, skąd go do twierdzy Demotika odprowadzą, a tam ostatnie dni burzliwego życia swego zakończy.

S y r y a.

Gdy Nadrabina żydowskiego w Damaszku, po wytrzymaniu tortury wezwano, aby ze-znanie domniemanej zbrodni podpisem swoim potwierdził, odrzekł: »Gdyście mi 500 palek na całe ciało wyliczyć kazali, gdyście mię jednego dnia zimowego przez trzy godziny w zimnej trzymali wodzie, z gołym miedzem nad moją głową, tak że jej podnieść nie mogłem, gdyście mi 170 kii na ręce wyliczyć kazali, gdyście kości około mej głowy położone tarli, aby mię osłepić, nie wyrzekłem żadnego kłamstwa, a teraz miałbym fałsz podpisywać?« W skutek tej odpowiedzi odprowadzono go do więzienia, gdzie ma wyroku oczekiwać.

Inne doniesienia z Damaszku głoszą, że synagoge w Dszobus moloch do szcztetu złupił. Role praw i inne święte pisma podarto i różnych się dopuszczano bezprawi. Gmina żydowska ułożyła petycję do Szerifa Baszy, który jej wszelako z powodu kwarantanny przyjąć nie chciał. Pospółstwo opanowało

oraz cmentarz żydowski, wykopało zwłoki pochowanych tam już od lat 200 żydów i wyrzuciło trupy na gościniec publiczny, chcąc własnych swoich umarłych na cmentarzu tym pogrzebać. Równocześnie żydów, których tylko ująć mogą, wśród najokropniejszych mąk przymuszają do budowania me-czetu.

Z Konstantynopola donoszą w tej mierze z dnia 29. Czerwca: »Rząd francuzki polecił swemu Generalnemu Konsulowi w Alexandryi, aby dla zbadania sprawy żydów kogo do Damaszku wyprawił. Ponieważ jednak Konsul ten niższej rangi od Konsula w Damaszku, zawyrokował więc na korzyść tegoż. Basza przyrzekł wprawdzie Konsulom, że proces nieszczęśliwych żydów w Alexandryi toczyć się ma, ale Konsul francuzki starał się go od zamiaru tego odprowadzić. To mu się też udało, a ponieważ odąd sprawa ta w Damaszku się odbywa, znikła wszelka nadzieja, bo tam nikt się nie odważy choć słówko na korzyść obżałowanych wyrzec, podczas kiedy w Alexandryi mnóstwo świadków na korzyść ich wystąpiło.

Sprostowanie.

W numerze wczorajszym pisma naszego str. 1130, słup lewy, wiersz 14. zamiast: »do de pozycyi« czytaj »do d dys pozycyi«.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Nad pozostałością Joanny Karoliny i Samuela małżonków Lichtenstein rzeźników z Obrzycka, otworzono na dniu 28. Marca r. b. proces spadkowo-lkwidacyjny.

Termin do podania wszystkich pretensyi wyznaczony, przypada na dzień 16. Listopada r. b.

o godzinie 10tej przed południem w Izbie stron tutejszego Sądu przed P. Radzcą Sądu Ziemsko-miejskiego Hülsen.

Kto się w terminie tym nie zgłosi, zostanie za utracającego prawo pierwszeństwa jakieby miał uznany i z pretensją swoją li do tego odesłany, coby się po zaspokojeniu zgłoszonych wierzycieli pozostało.

Szamotuły, dnia 18. Czerwca 1840.

Król. Pruski Sąd Ziemsko-miejski.

Przyjaciołom kwiatów donoszę niniejszém, iż od środka Sierpnia znowu się rozpoczyna sprzedaż cebulek kwiatowych własnego chodownictwa, za których dobroć mogą zaręczyć, i że opisy rozdaje gratis księgarnia Mittlera w Poznaniu.

F. W. Schultze, ogrodnik kunsztowny i handlowy, w Berlinie, Neue-Welt, przed bramą Frankfortską.